

NÉPÜNK

ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon 1 440

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 200 Lei.
Külföldön: 4-2 Dollár, Kc. 120-80.
P. 25-15, S. 30-20, Dinar 200-180.

A kedélyek megnyugodnak

Nincs mit tagadnunk, ezek a szavak, mint „osromállapot” meg „cenzura” örökké idegenül fognak hangzani, minden időben, mert az emberi szőlés és gyülekezési szabadságot mindennél többre becsüljük. De amikor azt látjuk, hogy a szabadsággal visszaélnek, amikor úgy kell éreznünk, hogy az országban felforgató elemek kezdenek elhatárolódni, akkor helyesnek és célravezetőnek kell elismerjük, hogy a szabadságba átszálló emberi szabadságjogokat mindaddig megnyirbáljuk, amíg a veszély lehetősége fennáll.

A legutóbbi hetek eseményei az ország minden lakosában — valljuk be — idegességet kelteket. De így aránylag rövid idő múltán meg kell állapítsuk, hogy a lakosság kedélye megnyugodott. Úgy éreztük, hogy az Őfelsége által kinevezett új kormány minden tekintetben hivatása magaslatán áll és valóban azzal a baskézzel fogja a kormányzati ügyeplőt, amelyre a mostani viszonyok között hallatlanul nagy szükség van. A mi üldözésekben kifjra nodolt ösztönünk azt sugja, hogy nincs semmi aggodalomra ok. A turbulens elemek maguk is meghökkenetek tettük világraszóló jelentőségétől. Most már látjuk, hogy szerellett hazájuknak nagyon rossz szolgálatot tettek, amikor legelső felelős államférfiát megölték. Láthatták és éreztették, hogy nagy tömegeknek szimpátiáját veszítették el eme erőszakos tettük által, azon tömegekét, amelyek előtt az állam érdekeinek mindenekelőle való helyezése nem frázis és nem pénz és karriert jelentő eszköz: hanem mélységes élmény, amelyért sok és nagy áldozatot is kellett hozni a múltban és fog kelleni a jövőben is.

A mi megérzésünk érzékeny szeizmográf és ez azt sugja nekünk, hogy a nagytömegek bizalma nem inog meg egy percére sem a kormány erélyes kezében. Így természetesen a nyugalomra vágyó zsidó tömegekre is mélységes hatást tesz az a kemény akarat, amely a kormány eddigi ténykedéséből kétségtelenül kiüreglik. Mi nyugodtan akarunk dolgozni az ország javára és létfontosságunk érdekében. Nem akarunk üldözött vad lenni, amely nem talál senkiben és semmiben sem védelmet. E percben úgy éreztük, hogy örökönk felettünk és ez megnyugtató. Még akkor is, sőt annál inkább, ha úgy éreztük, hogy ez nem a zsidóság érdekében történik, hanem az ország jólét-jogott érdeke szempontjából. Mindegy. A lényeg az: a kedélyek megnyugodtak és folytatjuk nyugodta munkánkat existenciánk érdekében és a ország javára.

Sokolov szenzációs varsói beszéde a meggyilkolt Duca miniszterelnökről

Varsóban, az elmúlt vasárnap a lengyelországi Mizrechi országos szervezete konferenciát tartott, amelyen Nahum Sokolov, a Cionista Világszervezet elnöke, nagyszabású beszédében Duca miniszterelnök halálával kapcsolatban, a következő szenzációs nyilatkozatot tett:

„Romániába szándékoztam menni, hogy ott is dolgozzak a zsidó országépítés érdekében. Reméltem azt is, hogy az ottani zsidóság és a kormány közötti kapcsolatokat ki tudom mélyíteni. Egy bizottság már minden előkészítet és fizetletemet akartam tenni annál a Duca miniszterelnökénél, akihez régi meleg barátság fűz. Mindig segített nekem Romániában a cionista munkámban és annak idején ő volt az, aki Románia részéről a cionizmus érdekében deklarációt adott le. Ezek a nyilatkozatok számunkra rendkívül fontosak, mert Anglián kívül nekik még egy másik politikai fórumunk is van, — és ez a Népszövetség. A Népszövetség pedig az a hely, ahol minden komolyabb politikai ügyben döntenek és mi valahányszor ide fordultunk, mindig támogatást kapunk. Romániában évtizedeken keresztül súlyos zsidóüldözések voltak és éppen ezért igen fontosnak tartottam, hogy odamen-

jek. Amikor a bizottság felkereste Duca miniszterelnököt, hogy közölje vele érkezésemet, örömmel adott kifejezést, hogy bennem régi barátját idvözölheti, de kijelentette, hogy az időpontot munkám szempontjából nem tartja helyesnek.

Ducának a zsidósággal szemben mély emberi vonatkozásai voltak. El kell ismerjük, hogy vonatkozásai jóakaratu tevékenységét és rendkívül sajnáljuk kegyetlen halálát.

Midőn néhány évvel ezelőtt Romániában jártam, megkérdeztem Ducát, hogy miért tolerálják ott a diákok antiszemita lörekvésait. Duca a következőket válaszolta: „Mi milyen jólaljuk a kilengéseket, de mit tehetünk? Végtére is ezek a mi gyermekeink. Erőszakkal nem lehet semmit sem csinálni. Ha én fogok kormányra kerülni, azon tesztek, hogy harcoljak a gyűlölet ellen”.

És valóban most amidőn uralomra került, első dolga volt, hogy feloszlassa az antiszemita szervezetet a „Vasgárdát”. És ennek esett áldozatul, éppen úgy amint Norulovich lengyel köztársasági elnök is a zsidósággal szemben tanúsított progresszív hitvallásának lett áldozata”.

Örök téma

Megválasztották a satu-marei orthodox zsidó hitközség új vezetőségét

— Grosz Dávid lett a hitközség új elnöke. —
— Az ellenzék nem vett részt a választáson. —

Evek óta tart a harc az erdélyi zsidóságban. Két frakció állott szemben egymással. Az egyiket, csak az összefoglaló szó áttekinthetősége szempontjából chasszid frakciónak, a másikat pedig askenáznak neveztük. A két tábor éveken át szemben áll egymással és mint minden harc, ez is vállalkozó szerencsével folyik. Nem lehet lelagadni, hogy mindkét tábor őszintén és a zsidóság érdekében valóan harcol. A defenzív állásokat az „askenáz” zsidóság tartotta, az offenzív, harcias csapat a másik volt, amelyet több fanatizmus, több harci kedv és győzelemhűség hajtott, mint a védekező állásban lévőket. Sokszor rámutattunk e lep hasábjain arra, hogy ez az állapot annak terhére irrandó első-sorban, hogy a régi Központi Irodé struktúrája háttérbe tudta szorítani a chasszid irányzatot, míg az új impérium óta az erdélyi zsidóságban ez az álláspontról fokra azon igyekezett minden rendelkezésre álló eszközzel, hogy minden vonalon kivívja a győzelmet.

Mint már annyiszor leszögeztük, úgy most

is, a szatmári választások után kélszeres meggyőződésünk lett, hogy a védelmi vonalon állók — sáinos — elvesztették a csatát. El azért, mert nem bírtak a zsidó tömegeknek továbbra is olyan jelszót adni, amely fűzőt volna őket, hogy a diadal az övék legyen. Ellenben a másik tábor, hol szívósabb mozgékonyaságával, hol taktikával, mindenkor azonban egy messzihangzó jelszóval, mégis győzött. Egyszer a „Tóra veszélyben van” volt a zászlón. másszor egy rabbi akaratát volt az irányadó. Most, hogy a szatmári harc ismét eldőlt, nem tudunk másképen megemlékezni arról, minthogy a régi tábor, amelyért annyit harcoltunk és küzdöttünk, kifejtette kezéből a fegyvert. Elfáradt, elkedvetlenedett. Mi ezen sem csodálkozunk, mert nem lehetett a mi régi tömegeinket fanatizálni, egy rabbi név nimbuszával, vagy más egyébbel, ami odáit, a támadók között, oly kedvelt eszközzé lett. Késérő rezignációval állapítjuk meg, hogy a chasszid tábor felváltott nagy tömegek győztek. A legutóbbi választáson is körülbelül

egyenlő volt a helyzet, most azonban comisia interimareval, meg azzal, hogy ők vezették le a választást — eldőltötte a harcol. Hozzájárult ehhez az is, hogy az erdélyi nagy hitközségekben egymásután az a párt került előtérbe, amely mögött a Központi Iroda apparátusa állott. Az az Iroda, amely a legnagyobb bűnök tartotta, amikor arról volt szó, hogy Oradeán egy hasonló szerv vegye a kezébe a hitközség irányítását. Vége az autonomiának, kiáltották akkor. És most? Satu Mare jó volt. Satu Mare megfelelt, Satu Mare asszisztáltak hozzá.

Ezzel, a minden oldalról koncentrikusan megindított támadásra a régi vezetőség azzal válaszolt, hogy a választásnál passzív maradt és a választás ellen petíciózt adott be.

656 ember szavazott le. A választási jogosultság nagyon lezseren lett kezelve és fellélenül kedvezett a chassidoknak. Mi nem akarjuk kutálni e percben, hogy hol és mikor történtek a volt vezetőség által hangoztatott jogfosztások, hol és mikor lépett esetleg olyan területre a választási levezető vezetőség, amelyre nem lett volna szabad, vagy nem kellett volna lépni. Ennek elődöntése a hatóságok dolga. Bizonyára megtalálják majd a helyes kivező utat. Ha tudnák azt, hogy a Grosz Dávid elnöksége alatt álló új hitközségi vezetőségnek valóban sikerül majd a lelkek harmónikus egymáshozállását összekovácsolni, akkor mi volnánk az elsők, akik telkessan tapsolnánk a végre létrejött békének. De e pillanatban nem tudhatjuk, hogy mennyi a keserűség és hány ember lelkeiben maradt meg — amely vég eredményben nem az igazi békét hivatott szolgálni.

Az minden kétségen felül megállapítható volt a választás menetéből, hogy a győző frakciónak kompakt tömegek állanak háttér mögött. A 24 kocsi, mely hozta a szavazókat, azt bizonyította, hogy tudnak tömeget mozgóítani és a rendelkezésre álló emberanyaggal százalékban tudnak diszponálni.

Grosz Dávid, aki már elmúlt regimnek mindenkor vezető tagja volt és aki most szívetlenséggel mellettek állott, kitűnő organizátornak bizonyult. Megszervezte a tömegeket, elvitte az urnák elé és most mint a hitközség elnöke arra törekedett és most is azon igyekszik, hogy — mint győző is — békét hozzon létre.

Itt nem lehet a régi római mondással élni: *vae victis*, jaj a legyőzötteknek. Hiszen a „győzők” hivták a „legyőzötteket”, hogy együtt kormányozzanak. Fel is vették őket listájukra és a régi vezetőség 10 tagja az új vezetősége is helyt kapott, sőt információk szerint még több, sőt fontosabb listabeli mandátumokat is kaphattak volna. *Annad is inkább, mivel a carei-i Jörabinak is egyik legfontosabb óhaja az volt, hogy a hitközség elnöke vezetésére továbbra is részt vegyen az irányításban.*

Bizonyára komoly okok készítették azonban a régi vezetőséget arra, hogy a felajánlott békeajánlatot ne fogadják el. E percben nem kutathatjuk, hogy jól tették-e, vagy sem. Az bizonyos, hogy *mint az egész világon, egy bizonyos politikai irányzat kezd irányadó lenni, ugy az erdélyi zsidó közösségekben is jobbrólalóttak az erőviszonyok. Az askenázi irányzat háttérbe szorult, átadta helyét, ha nem is önként, ha önként dülő harcok árán is, de a szivósabb, a kitartóbb, a fanatikusabb ostromlóknak. De ez nem katasztrófa, ha ezen folyamat békés együttműködéssel történik, annak figyelembevétele mellett, hogy az askenázi felfogások politikai iskolázottságára mindaddig szükség van, amíg a chassidizmus konzerváló ereje mellett ezek az intézményes hitközségek irányításában a vezetést oly módon tudják foglaltatni, hogy erre az utódlásra minden fogtípus meglegyen.*

Részünkről csak egyet szeretnénk. Nekünk minden frakció egyformán kedves, amíg a közből vívják harcaikat. Ha ezek a harcok nem is hoznak sok dicsőséget a zsidóságra, a külvilág előtt. *Most már azon kellene dolgozni, hogy végre, valamelyes formában: jöjjen létre a lelkek végtelensége békéje. Ha nem is megy egyik napról a másikra, talán idővel mégis elkövetkezik ez is. A dülő*

harcban mindkét fél kifáradt. Hiszen eme belső harcok mellett annyi más, sokkal veszedelmesebb ellentétel kell unisono szembeállni.

Csak vége lenne már a belső harcoknak és eljönné az igazi solem, a béke korzakora, amikor egymást hitközségekben belül és kívül is szeretjük.

A választás lefolyásáról egyébként az alábbiakban számolunk be:

Már péntek este a választásnak egy kis előcsatározása volt, mivel Grosz Dávid hitközségi elnök észrevette, hogy az előcsatározásból hiányzik az előzőleg kifüggesztett választási lejtrom. Az elnök intervenciójára rendőrség vonult be a templomba, hogy a tettest megkeresse és letartóztassa. A Sabesz leple alatt azonban az ismeretlen tettes elünn. Vasárnap aztán megtörtént a választás.

Reggel a hitközség környéke hemzseg a választók és érdeklődők tömegeitől. Erős korcskedés folyik az egyetlen hivatalos lista mellett, vagy pedig, azért, hogy tartózkodjanak a szavazástól. Az uccák rendőrkkel vannak megszállva, akiknek beavatkozására azonban nem volt szükség. Künni folyt ugyan a röpirat harc, de bent a választási helyiségben, példás rend uralkodott.

A választást Freund József, a választási bizottság elnöke vezette pártatlan ügybuzgalommal, aki a választás előtt írásban is felkérte *ijj. Reiter Mór* bankigazgatót és *Spiegel Dávidot*, hogy mint az ellenzéki csoport bizalmi emberei vegyenek részt a választáson. A bizalmiak azonban a meghívást elutasították, aláírás nélkül adták vissza, annak a kijelentésével, hogy a választást törvénytelennek tartják és azon nem vesznek részt.

Annak következtében, hogy az ellenzék részéről nem vállalták a választási bizottságban való delegálásukat, a választási bizottság a következőképpen alakult meg: Elnök *Freund József*, tagok: *Weisz Dávid Mayer, Hassenfeld Zsigmond, Berkovits Zoltán, ijj. Weisz Ignázt és Rosenber Ignázt.* A jegyzői tiszteket *Dávidovits Ármin* hitközségi főjegyző végezte.

Délután 10 óra körül kezdődött meg a szavazás, amelyet megelőzően *Schönfeld Benjámin* érmihálytalan törábbi, az orth. központi iroda kiküldöttje és a rendőrség megbízottai lepecsételték az urnát.

A választási teremben helyet foglalt a rendőrség, szigürancia és detektív csoportoknak egész listákara. Ott voltak egész nap *Munteanu Simeon*, a szigürancia főnöke, *Mike Imre*, dr. *Balosa Romulus*, *Florescu George* komiszárok és még számos detektív.

11 óra tájban *Rosenberg Sámuel*, volt hitközségi elnök, *Roth Simon*, *Jakab Antal* és *Linder Adolf* hitközségi tagok, dr. *Doros Sándor* közjegyző közbenjöttével egy konzultációt kezbesítettek le, azon szóbeli kijelentés kísérelésben, hogy a választás érvényességét különféle törvény és alapszabályellenes okokból nem ismerik el és a választás megtartása ellen óvást emelnek. Óvást emelnek azért, hogy a választási névjegyzék összeállításánál a hitközség rendes adófizelő tagjainak legnagyobb részét egyszerűen kihagyták és a választási bizottságban pártuknak tagjai egyáltalán képviseletet nem nyertek.

A választás ezután folyt zavartalanul déli 1 óráig, ameddig 387 szavazatot adtak le. 1—3 óráig elnököl *Freund József* a választást felüggesztette és miután az urna nyílását egy papírdarabbal és a rendőrség pecsétnyomójával leragasztotta, annak őrzését a valca-lui mihai-i törábbi vállalta magára a rendőrség két listki közegével, valamint *Weisz Mayer Dávid* volt bizottsági tag és *Dávidovits Ármin* hitközségi jegyzővel egyetemben, akik valamennyien a déli szünet alatt a szavazó helyiségben maradtak.

Délután pont 3 óra körül folytatódott a szavazás és egymásután vonultak fel a lelkes kortések által szállított szavazók, tulnyomólag csupa szép szakállas férfiak, akik ugy látszik, dacára annak, hogy ellenlázta nem volt, az együvértartozás szolidaritásától hajtra, tartották köteleességükön a leszavazást. Este fél 7 óra volt, amidőn megkezdődött a szavazatok összeszámlálása, ahol csakis a szavazatszedő bizottság tagjai vehettek részt és 7 óra

előtt néhány perccel hirdette ki *Schönfeld Benjámin* rabbi az eredményt, amelyet az uccáról a szavazóhelyiségbe belődült közönség tudomásul vett.

Leszavazott 656 hitközségi tag, ebből két szavazatot a bizottság megsemmisített. A hitközség elnökévé *Grosz Dávidot* választották meg, másodelnök *Freund Sándor*, főjegyző *Schönberger Henrik*, gondnokok *Weisz Vilmos* és *Grünfeld Kálmán* pénztáros *ijj. Weisz Ignázt*, ellenőr *Weisz Kálmán*, Tanácsosok *ijj. Reiter Mór*, *id. Reiter Mór*, *Schwartz Salamon*, *Guth Sándor*, *Spiegel Dávid*, *Rosenberg Ignázt*, *Hasenfeld Zsigmond* és *Rosenberg Sámuel*.

Képviseleti tagok: *Markovits Salamon*, *Fischer Herman*, *Feldman József*, *Grünberger S. Dávid*, *Freund József*, *Lejkovits Lipót*, *Weisz Dávid Mayer*, *Freund Ignázt Lebovics Sámuel*, *Fischer Izrael*, *Berkovits Zoltán*, *Trebits Herman*, *Salomon Dzsóz*, *Lejkovits Márton*, *Goldberger Sámuel*, *Schwartz Sándor* (cérnás), *Bróty Izrael*, *Drummer Sámuel*, *Glick Herman*, *Neuman Salamon*, *Gottlieb Zsigmond*, *Simon Mór*, *Feuer Ignázt* (Bányai ut) és *Helibrán Henrik*.

A hitközség újonnan megválasztott vezetősége a közeli napokban már összeült és megbeszéli *Teitelbaum Joel* törábbi szociári beiktatásának részleteit, melynek fejleményeire legközelebbi számunkban visszatérünk.

Impozáns keretek között zajlott le a temesvári belvárosi és gyárvárosi egyesült hitközség első közgyűlése

Timișoara január 10. Az egyesített belvárosi és gyárvárosi hitközség vasárnap délután tartotta meg első ünnepélyes közgyűlését. Az emelvényen Nyíri Jenő elnök, dr. Jakobi Kálmán, dr. Poláček Ármin és dr. Weisz Arthur foglaltak helyet. A közgyűlést Nyíri Jenő hitközségi elnök nyitotta meg meleghangú beszéddel. Üdvözölte a közgyűlés résztvevőit és méltatta a két hitközség egyesülésének jelentőségét. Ezután dr. Nöbel Sándor emelkedett szólásra. Pompás beszédben rámutatott a zsidó nép mai világhelyzetére. Kifejtte, hogy a zsidóság az utolsó évszázadban az asszimiláció útján igyekezett kikerülni a feléje zuduló gyűlölet tengeréből, ez azonban az antiszemitizmus újabb hulláma hozta magával. Az egyetlen út a zsidóság számára az öntudatos népi megújulás.

Berger Arnold beszédében hálával és kegyelettel adózott dr. Vétes Adolf emlékének, aki elnöki minőségében először hirdette meg a két hitközség egyesítését. Dr. Hajdu Erigyes vitába szállt dr. Nöbellel és tévesnek minősítte azt a beállítást, mintha az asszimiláció váltotta volna ki az antiszemitizmust.

Ezután a Nögyeletnek nevében Poláček Árminé, Hübsch Dávidné és dr. Roth Dzsózáné, a Wizo országos elnökönje üdvözölte az elnökséget, majd Vermes Ernő, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke emelkedett szólásra és hangsúlyozta, hogy a zsidókérdés egyedüli megoldása Palesztina felépítése. Ezután dr. Drechsler Miksa törábbi, dr. Rosenthal Mór a gyárvárosi hitközség volt elnöke, valamint Adler István a Kadima, Kaufheil Ernő a Hazamir delárdá, Márkus József a zsidóliceum és Márton Zsigmond a zsidó iparosok nevében üdvözölték az egyesült hitközséget és az új elnökséget. Az üdvözöl beszéde Nyíri Jenő elnök választott lendületre beszédben.

A tasnádi orth. izr. hitközség rendes ülése közgyűlése a következők lettek megválasztva: Elnök: Leiner Bernád, elnök: Löwinger Márton, lempomondnok: Fischer Vilmos, Gazdászág gondnok: Gottlieb Mór, Jótékonsági gondnok: Engel Bernád, Pénztárnok: Füle Mihály, Ellenőr: Dávid Henrik, Isksz. elnök: Rosenber Jenő, Isksz. pénztárnok: Wieder Hermann. Választmány: Kálmán Dávid, Fischer József, Neuman Mihály, Képes Gyula, Peneth Géza, Löwinger Lipót, Salamon Lajos, Klein Márton, Dr. Weisz Bernád, Tóth Fülöp, Hirsch József, Weisz Ármin, Reisman Lajos, Katz Ármin, Grün Izrael, Jónás Albert, Mandelbaum Izidor, Hirschler Lajos; Számoló bizottság: Neumann Imre, Weisz Sándor, Hirsch Márton, Schwarz Géza, Iszák József.

HETI GLOSSZÁK

Az ősi megyeháza

A szemléltető ismertetéshez mindég szükséges, hogy legyen egy olyan eszméletelés, amely még pregnansabbá teszi a példa kirívó mivoltát. Ezért kezdjük azzal, hogy a régi „békeli” megyeháza arról volt nevezetes, hogy az összes lönkretnet dzenitrik, nagy összekötetésekkel rendelkező „kérlekalásan” társadalmi réteg képviselői ott igyekeztek elhelyezkedni, ha kieszultak aulok az existenciális talaj. Ezekből lett a sok fő és aljegyző, árvaszéki ülnök, kincstárnok, pohárnok, asztalnok, szolgabírók, falusi és megyeszékhelyi potentánok. Egy biztos bázis volt, amelyhez menekültek, ha nem volt más menéség. A jó öreg megyeháza volt az, amely keblére ölelte a sok fébemaradt, vagy lönkretnet existenciákat.

Ez a régi patriarchális időt juttatja eszünkbe az a tendencia, amely számos nagyobb, sőt kisebb hitközségben is lábrakapott. Amig egyik oldalon folyton arról siránkoznak, hogy a hitközségek nem bírják el a nagy terheket, a jobb időkből maradt hivatalnok és funkcionárius sereget, addig másoldaltól felleviszik a régi jó öreg megyeháza összes káros allurjeit. Amig például a nagyváradi hitközség hosszú éveken át, a sok fő és aljegyző, amely most ott rezidál, folyton arról ír, szónokol és kritizál, hogy bizony ha ők urulomra kerülnek, akkor minden vonalon megkezdik a leépítést, addig most tisztán látszik, hogy egy két ember leépítésének létszáva mellett, a régi megyeháza létszámával, az összes jótörkeket, lönkretnet orthodox dzenitriket, „kérlekalásan” zsidó változatában, lassankint becsempészik a listviselői karba. Azt vesszük észre, hogy minden építenek le, ellenben felépítenek és minden olyan ténykedést, amelyet eledig listleltetelli funkcionáriusok löltöttek be, most már fizetett dzenitrik végzik el. Krelálnak új, teljesen égbekelőtlan fölösleges állásokat. Maholnap lesznek a hitközségekben árvaszéki ülnökök, I. II. és III. jegyzők, fizetelt ispanok és pohárnokok, levéltári főnökök és leltárbizottsági referensek, valamennyien rendszeren dotált állásokban. Azonkívül parcelláznak is, régi „latinfundum”-okat. Azaz, egy jobban dotált listviselő fizetését leredukálják

és elosztják 2—3 részre. Egyelőre nem szükséges neveltek előhozakodni. Aminthogy nem akarjuk még a legszigorubb kritika hangján megírni azt, hogy a nyugalmazott főjegyző 2100 lejes nyugdíja most hirtelen 4000 lett, meg az örök lakás.

Csak folytassák így tovább, a régi megyeháza, idejétmúlt új változata, a hitközségi „megyeháza” elhelyezkedni akaró éhesei ott állanak az ajtók előtt és várnak. Egyideig még türelmesen, azután majd fenyegetőzőben. Követelik a korisség jutalmát és mert „kötelesege” az orth. megyeháza dzenitrijeinek, hogy a nagy családok elhelyezze. Fel a hitközség dus emelőre, lönkretnet dzenitrik korcs ivadéka, fel a megére, hogy életfogytigani körtümpiskálásért a zsidó köz terhén ölszködjenek.

Ez az új ritmus, amelyet megakarnak honosítani Oradea-n és más hitközségekben, itt még vigan él a megyeháza ősi, a mai időkbe egyáltalán nem illo romanikája. De vigye a kánya a romanikát, csak ne kerülne annyi pénzbe a zsidó kerületnek. Csak ne kellene ezéri vágálási díj fejében az apró marháék értékének 50—70%-át leróni. A szent bürcakrécia — és nem tradíció otlórán.

Es az új „ritmus” végre megvalósította az állandóan nagy demagógiával hangoztatott programját is, hogy leviszi a gabella árakat. Tudnillik január 1-én tartott közgyűléseken *fel-emelte 1 lelet, minden szarvas vadgátási díját és 1 lelet drágította a hus kitéjét is.* És még merse van az irni a hirdeményben, amelyet ez ügyben kiadott: mert nem akarja a központi iroda által igényelt 50 banis gabellapódlját a közönségre hárítani, azért — 1 lelet emelte az aprómarha vágálási díját és a hus gabelláját. Ezért kellett tehát újabb 250—300 000 lei közterhet a hitközség tagjaira áthárítani. Így néz ki az ő becstelen hiltközségi vezetőségük. És ez az igazi formájuk...

Jakob Wassermann halála

Jakob Wassermann a híres zsidó regényíró 61 éves korában meghalt. A hódolói, mely vele szemben ellől minden intellektuelt, nem zárja ki azt, hogy kritikát mondjunk zsidó mivoltáról. Nem kellene érinteni ezt a kérdést, ha műveiben nem foglal el centrális pozíciót, ha maga nem küzdött volna a két pólus között, önnagával szemben mint zsidó és mint német. Amidőn Wassermann a zsidó literatust

sanyargatással szerzett tudása szétfoszlott. Mélyseges bánat szállta meg szívet s mikor végre elaludt, egy ismeretlen férfiat látott álmaiban. Az idegen csöndesen ágya mellé telepedett és megszólította:

— Miférl alszol, Jichak? Ébredj föl és imádkozzál az Urhoz! Itt ősed földjén, tisztább, üdülőbb a levegő, a tudás, amelyet idegenből hoztál magaddal, itt mit sem ér. Új életet kell kezdened. Szólgáld Istenedet, de ne a régi módon s majd megtudod, hogy nemcsak egykört tudományodat szerzed vissza, hanem olyan erőre teszel szert, amelyhez fogható nincs az egész világon!

Mikor rabbi Jichak felébredt, erősnek, frissnek, megújulának érezte magát. A „Ruach Hakodes” föltötte el s most már megértette a fák, virágok, állatok nyelvét, az anyagok dalát. Egy puszta pillantásból megálta, bárkivel beszélt is, milyen lélek lezokik az illelőben: vánporol-e a lélek, hányadizben, mi a földi hivatása, mit kell még megtennie az utolsó ut elött? ... Asztala körül a balzsam édes illats szállongott s mint Eijóhu profétánál, az ő asztala körül sem szállongtak a legyek. Hallotta az Eg szavát s Jomkippurkot, mikor a Menyoi Törvény megpecsételte az emberek sorsát, abban az órában, amikor a Nap nyugovóra lért s az éjszaka árnyai leszállottak, hallotta az illeletet, amely minden ember végétel megpecsételte a Magasságokban...

Ebben az időben történt, hogy rabbi Mose Cordovero nehéz, kínos harcra kezdett a rossz és kártékony démonokkal, akiket nem foghatott ki, mert nem engedték meg, hogy a rabbi leírhasa a Sem-et s így ki kellett mondani a Szentseges Nevel, hogy ellenségeit megsemmisítse. Célját elérte tehát a rabbi, de a Menyonyekben megnehezítettek rá emiatt s elhatá-

rozták, hogy elszökték földi pályájáról. Rabb Mose megbetegedett, összegyűjtölte tanítványa, nyait és megáldotta őket. Az ifjak sirva, jaj vesztélve kérdezték:

— Urunk, mesterünk! Mondd, ki lesz a tanítónk, ha itt hagysz bennünket?

— Egy nagy ember él közöttünk — felelt szakadozott hangon rabbi Mose — egy férfiu, aki csak halálom után fogja szemetek előtt a kabbala fátjától föllebenteni... Féljétek és tiszteljétek!... Rabbi Simon ben Jochai lelkének szikrája parázlik benne... Ne higylétek, hogy ellenfelem... Nem!... Egy a pástörunk, egy a forrásunk s ha a bus vizek erei az én életemben elszikkadtak is, ő majd megnyitja őket újra.

— S ki ő, hogy hívják?

— Nem mondhatom meg a nevé. De egy dologról megismerhetitek — ezer közül is. Aki koporsóm előtt felhőszlopot lát felszállni: az lesz a tanítótok...

Ez volt az utolsó szava rabbi Mosenek. Halálát sirva siratta egész Szafed s a község aprja-naggya elkísérte utolsó útjára. Jichak is a gyászolók közé vegyülve kísérte a koporsót. Mikor a temetőre értek, az öregek az éhunyt híres papok sorába akarták temetni a rabbit. Ekkor rabbi Jichak kilépett a sorból és végigáratva szemét a messzeségen megszólalt:

— Megálljatok! Ez a hely nem méltó rabbi Mosehoz. Én tudom. Ez a felhőszlopot, amely végigborult a koporsó előtt, — nézzétek csak: ott telepedett le!

S kinyújtott karral mutatott a temető egy másik helyére. Halvány arcán tüzes fény futott végig, rabbi Mose tanítványai pedig lelkesen lojongtak körülötte.

— Ó a mi mesterünk! Áldott legyen az Ur neve!...

festette, ölségétől, vérenek listkaitól elszakadtak rajzolta, mint kozmopolitát. Wassermann elismeri a zsidóság mulját, de nem ismeri el a zsidó népi jövőt. Ideálja volt, lökőben régebben, a németiségbe felszívódni. Sokáig nem látta, vagy nem akarta látni, hogy a zsidó népi jövőt hirdelő hit és munka teljesen összeegyeztelhető a német kultúrához való regaszkodással. A németiség nem akarta és nem tudta megérteni Wassermann, sem lelkében sem műveiben. Pedig Wassermann egész életén keresztül németnek hirdelte magát. Bár életének lelki és életrejtő leírásában, a „Mein Weg als Deutsche und Jude” c. könyvében, már listára kivehető az a nagy összeomlás, amely lelkében végbemen, a németiség nagy zsidógyűlöletét érezve. Élete végélel már teljesen revidálta korábbi álláspontját és nála is konstataható lett, az az eltávozás, amely az asszimilatorikus fellogástól minden gondolkodó német zsidót elűtött. Rájött arra, hogy lehet német akkor is, ha nem igyekszik olyan népközönségbe felolvadni, amely nem akarja őt és valamennyi hívét, ennek a gondolatnak — megemészteni.

Wassermann élete végén eljutott a népi-öntudathoz és már azt is hangoztatta, hogy jó, ha van egy hely, ahol szükség esetén — mint nép — „haza” mehet és „othoni” talál.

Zsidó sorstragédia

Ha nem volna a zsidó történelem tulzsfolt százezernyi zsidó mártíról, akkor Josef Zippe tragikus sorsa az első oldalunkra kelene álljon Josef Zippe 29 éves korában halt meg Breslauban, de mögötte egy izgalmas és szerencsétlenségekben igen gazdag élet áll. Zippe 13 és fél éves volt, amikor Konstantinápolyban, mely születési helye volt, beállt a német hadseregbe mint hadiönkéntes. Mint kitűnő nyelvtanulom, nagyszerű tolmácsi szolgálatot végzett a német hadsereg érdekében. Majd a fronton elvesztette mindkét lábát. Csak botokkal és tolvoszekben tudott mozogni, de ez nem akadályozta meg abban, hogy a háború után ne folytassa tanulmányait Németországban. Százszázalékos hadirokton volt, vaskeresztje volt és magas lörkök kitüntetés. Aranyműves mester lett és iparskolai tanár lett Breslauban. Kitűnő rajzoló volt és mindenki tisztelte és becsülte. Amig nem jött

rozták, hogy elszökték földi pályájáról. Rabb Mose megbetegedett, összegyűjtölte tanítványa, nyait és megáldotta őket. Az ifjak sirva, jaj vesztélve kérdezték:

— Urunk, mesterünk! Mondd, ki lesz a tanítónk, ha itt hagysz bennünket?

— Egy nagy ember él közöttünk — felelt szakadozott hangon rabbi Mose — egy férfiu, aki csak halálom után fogja szemetek előtt a kabbala fátjától föllebenteni... Féljétek és tiszteljétek!... Rabbi Simon ben Jochai lelkének szikrája parázlik benne... Ne higylétek, hogy ellenfelem... Nem!... Egy a pástörunk, egy a forrásunk s ha a bus vizek erei az én életemben elszikkadtak is, ő majd megnyitja őket újra.

— S ki ő, hogy hívják?

— Nem mondhatom meg a nevé. De egy dologról megismerhetitek — ezer közül is. Aki koporsóm előtt felhőszlopot lát felszállni: az lesz a tanítótok...

Ez volt az utolsó szava rabbi Mosenek. Halálát sirva siratta egész Szafed s a község aprja-naggya elkísérte utolsó útjára. Jichak is a gyászolók közé vegyülve kísérte a koporsót. Mikor a temetőre értek, az öregek az éhunyt híres papok sorába akarták temetni a rabbit. Ekkor rabbi Jichak kilépett a sorból és végigáratva szemét a messzeségen megszólalt:

— Megálljatok! Ez a hely nem méltó rabbi Mosehoz. Én tudom. Ez a felhőszlopot, amely végigborult a koporsó előtt, — nézzétek csak: ott telepedett le!

S kinyújtott karral mutatott a temető egy másik helyére. Halvány arcán tüzes fény futott végig, rabbi Mose tanítványai pedig lelkesen lojongtak körülötte.

— Ó a mi mesterünk! Áldott legyen az Ur neve!...

a náci uralom. Ők sem merték egyszerűen kidobni állásából. De elkezesítették életét. Tanítványait kérvényt írtak a porosz belügy-miniszterhez, amelyben tiltakoznak az ellen, hogy egy zsidó tanítsa őket. Az utolsó zsidó tanár volt az egész porosz tanügyi területen. Egy inspektor leutazott Breslauba, ahol elin tézte, hogy heti négy órán át tanítson, mert mégsem akarták láb nélkül, egyszerűen az uccóra dobni.

De Zipper, "figyelmes" ember volt. Operációnak vetette alá magát újból, mert csonka lábán még kellett valamit vágni. És elvérezett, Telán akaratlan, talán nem... de eltávozott az utolsó zsidó a német tanári karból. Előbb mindkét lábát adta oda, 13 és fél éves korában, a "házáért", azután elment ő is. Ugy érezte, elhagyta ezen a földön a család-sokból. Elég volt.

Rablógylkos rabbijelölt és az Erdélyi Lapok

Nem tagadja senki sem, sőt igenlőleg bólint arra, ha azt mondjuk és állítjuk, hogy feszült atmoszférában élünk. Minden idegünk pattanásig feszült, nemcsak ill, hanem az egész világon. Es nemcsak nekünk, hajszolt zsidóknak, hanem minden embernek. De akármennyire fáradtak és rezignáltak vagyunk, mégsem tudunk közönyösen elslkálni olyan jelenségek felett, amelyek itt Erdélyben még keserűbbé igyekeznek tenni szíjünk izét. Erről gondoskodik az „Erdélyi Lapok”, amely nem tagadja

meg klerikális mivoltát még akkor sem, amikor egy kis békességre és nyuglomra áhítozik minden egyes békésahajlandóságú halandó. A napokban a lap plakájtán a következő cím kiabált: „Rablógylkos rabbijelölt.” Milyen kéj is egymássalé állítani a két szót, a hábor-zongató „rablógylkos”-t, a rabbijelölt mellé. A cikkben pedig azt írja meg, hogy egy facér kereskedőségéd csak kiadta magát rabbi-jelöltnek és a löbbi. De bombának ez is jó. Már mini az Erdélyi Lapok szerény kis bombá-jának, a zsidóság ellen. Amin hogy jellemző ez is, amikor az egyik cikkben azt írja a „hivatalos” lap, hogy Budapesten azért nem adták elő egy Fényes Szabolcs magyar dzsenitri gyerekek az operettjét, mert amikor meg-ludták, hogy kereszény, akkor sem a színházi ügynökök, sem a színházak nem voltak hajlandók elősegíteni karrierjében. Ebből természetesen a naiv lapolvasó azt hiszi, hogy a pesti színházak zsidó „mafia” kezén vannak, amelyek nem hajlandók csak zsidót beengedni a magyar szerző közé. Könnyen kitapintható ennek az állításnak abszurd mivolta, de a „maszlagolás” a legfontosabb. Az Erdélyi Lapok programja ez. Amikor csupa aggodalom vagyunk és a sivar jövőtől félünk akkor új, igaztalan igazalmakkal igyekeznek féteni a viharos atmoszférát. Ez nem szabadna célja legyen egy magyarnyelvű, még kereszény lappnak sem. Ha a müncheni Faulhaber bírósor tudna olvasni magyarul, elküldenék neki, hogy lássa, nemcsak Hitlerék tudnak igazni, gyűlölni — hanem az Erdélyi Lapok is.

Ismerjük meg gyermekeinket

Írta: Ben Chaje.

A vallású zsidóság nagy táborában még ma is vannak nagy számban olyanok, akiknek gyermekei már rég a „baloldal” elsztán táborához tartoznak, aktív működést fejtenek ki a boldogító eszme diadala vétele érdekében, de a munkától meggyőnyedni, a gondoktól koraván szülő verejétek munkájából élőköndnek. A fájlott kincs, a zsidógyermek, a párt tribúnáj véres szótalokban ostorozza a polgári társadalmat, a profílot hajhászó zsidót, szülő, testvér rokon iránti érzését már rég kille belőle a pártfegyelem — a cigány pro-létár, a kínai kuli, a hindu pária, közelebb áll lelkehez mint vérbéli hozzátartozója. De ruhája, mely büdös testét takarja, a láplálék, mely romlott vérel fíli és beteg agyát műkö-désben tartja, a lenézelt és megvelet szü-löké keseros küzdelméből származik. A „tel világosodott” a minden lelki gátlásoktól fel-szabadított „drága esemete” olykor már nem is néz munka után. Amegy is sok a munka-nélkületek száma, legyen egyvel löbb... leg alább hamarabb öszszedöl ez a hűdös, kor-hadt társadalom... így mondogalja magában, közben higgya, hogy dolgozók, az öreg” ő pedig politizál és a világ megváltásán fárad-ok. Tiltott könyveket olvas, mely lelkét még jobban eldurvítja, mely jó érzésének legutolsó cseppjét is kiövi, tiltott gyűlésen je-lezik meg és kigunyolja az ő sötét gondol-kodás alyját, aki a szombatot nem akarja megszegni, aki félve örködik a rituálék fö-lött, aki naponta felölti taliszr és, tefillinjét, hogy fohászkozdék az Eg Urához Övéi jólé-teért... Kacagja anyjának intó szavait, ki a tiszta erkölcs magasílosságát méltalja és bü-nnel piszkolt testén beszennyezi a legszenteb bet... de mindez a családító alimentálása mellett. Önéreztés, ha érdekölőnek belső ügye iránt, de hazug és szeretetet szinlelő, ha a magasztára kicsalni szándékszik valamit.

Ha valaki feltárna a szülő előtt a való helyzetet, akkor tiltakozna elene... az én gyermekem? Lehetetlen! Igaz, modern, előre-haladott, de... semmi esetre sem képes erre vagy arra. Nem chosed de... és itt elakad a szava, mert tudata alatt megszólal a hang, a kétely a bizonytalanság hangja. Még halk, még sava ítérlmellemek, de halása már megszokódott testét... mert érzi, hogy valami nincs rendjén. Nem ismeri saját gyermekét. Pedig ha tudná szegény apa, hogy a párban az ő drága magzata festi meg a zsidó apa torzképét, műveletlen, sötét

lelkű, korlátolt és urolomra vágyó Kropolkin alakja... De a zsidó apák, a zsidó anyák tovább dolgoznak és kényelemből vagy büdös nemtörődömségből megbékülnek a gondolattal, hogy az ő gyermekük a modern kor jegyese. Valóban a zsidó szülő nem ismeri gyer-mekét és nem is tudja mi az a baloldal.

Zsidó apák és zsidó anyák, kebletekben melengetik a kigyót, mely élélelő fullánkjaít belétek ereszi, nektek, akik aszlatolok mellett megtürittek ezeket a lelkileg és testileg rom-lott kölyköket, nektek akarom megmagyarázni, a ti értelemeteknek megfelelően, hogy mi az a baloldal.

Az öreg föniciái három böles tanácsot hagyott örökségül gyermekeinek: így meséli a midrás.

Élertem gyermekeim az életnek azt a kor-át, amidőn számolnom kell az örök lávozás-sal, jó atyátok voltam, javatokat akartam, dol-goztam boldogulások érdekében. Hallgassá-tok meg tehát azokat a bölcességeket, me-lyeket életem tapasztalataiból mint megcáfolt-hatatlán igazságot lesztütem. Hallották ok, hogy az Egy Istent hívó Ábrahám ivadékainak szent könyveiben meg van írva: *Ne topj! Ne hig-yetek neki. Üres agyám a magántulejdon.* Édes az a gyümölcs, melyet másnak az iz-zadságos munkája termel. Lopjatok, sajtátlis-a-tok el minden ami a másé. Mondjátok, hogy minden közős és ha hatalomra kerülök, lop-játok el felebarátotok szabadságát, lelkivá-gyait, hitét, meggyőződését, fosszátok meg egyéni szabadságától, törjétek meg akaratát, hajtsátok a közösség jármába, züllesszék le, legyen állat az állatok sorába... *Ne paráz-nálkodj szól imperativan az ő szent bibliájuk.* Ne hallgassatok rá. Elvezették ki az élet gyönyöreit. Mértékletelesség, önmegtartóztatás a hülyéknek az életele. Titalom csak azért van, hogy fokozza az erényét vágyakat és izzó testeteket hűlésték le szabadon, mint a puszták vadja... *Ne hazudj kiáll a héberek ké-téje.* Kacagjátok ki gyermekeim. Soha, de soha se mondjátok igazat, hisz a hazugság az a büvszó, mely minden bajon tulségit. A hazugság az a sürű fátyol, amelyen ellenteled és barátod szemé át nem hatol. Hazudj gyer-mekem, atyádnak, anyádnak, feleségednek és gyermekeidnek és akkor üdvözülni fogsz e földön...

Ez a Ti gyermekeitek baloldali felfogása. Zsidók apák, zsidó anyák, ha halljátok, hogy gyermekeitek baloldalra tolódnak, ne ilje-

tek fel mézes mézos szavaiknak. Az öreg föniciái örökségét sajtólították ki.

Kövessetek el minden, hogy gyermekei-tek visszatérítsétek eme beteges örületből. Szeretettel és felvilágosítással kísérjétek meg, ne sajnálatok sem költiséget sem fard-ságot, hogy céljaitokat elérjétek, hisz legdrá-gább kincsetekről van szó, gyermekeitekéről. Gondoljátok arra, hogy mit nem áldoztatok, ha testibetegség gyógykezeléséről lenne szó. Ezek a gyermekek még betegbekek lel-kileg és szellemileg. Gyógykezelésüket te-hát... De ha látjátok, hogy a kór már any-nyira előrehaladott, hogy nincs mentség szá-mukra, szakítsátok ki szívetekből és kergessé-tek ki hézaktokból mint a veszett kutya, mert veszedelmesebbek ök a felbőszült állatnál.

Zsidó szülők! Ismerjétek meg gyerme-keiteket!

Újabb szenzációs részletek az Arlosorofiné ellen emelt váddal kapcsolatban

A politikai gyilkosság egyre erősebben kompromittálja a Hiszadruthot

(Jeruzsálemi tudósítónktól.) Az Arlosoroff elleni merénylet ügyében az egyesült zsidó-angol arab vizsgáló bizottság sokszor félre-fogott és még ma is a süléiben tapogatózik. Politikai nyomokon indultak el, mert a cionista szervezet mai vezetői örök időkre kompro-mittálni akarták a revizionistákat. Egy tel avivi „Reichstag” gyűjtőhatási ügyet akartak kreálni az ügyből és csak az igazságnak kellett a háttérben mozgalni az erőket, hogy ez ne sikerüljön.

A nyomozás heilpontra jutott és az igaz-ság kiderítéséhez hozzájárult Horace Samuel angol ügyvéd fellépése, aki a védelmet el-vállalta. Ez a kiváló zsidó kriminálista egyene-sen Londonból jött az ügy alapos kivizsgálá-sára. Horace évekekig működött mint bíró Jeru-zsálemben.

Szavaihielő tanuk légiója lizonítja, hogy a három revizionista, élükön Achi Méirrel, alibit tudtak bizonyítani. Achi Méir épen elő-adást tartott Jeruzsálemben Rosenblat Kfarsa-ban tartózkodott. Stavsky pedig szintén Jeru-zsálemben töltötte az ominózus éjszakát. Ellen-ben Horace Samuel védőügyvéd elkérte Arlosoroff revolverét, amelyet négy nappal a gyilkosság után Mose Sertok, aki ma Arlo-soroff helyét tölti be a Hiszadruth megbízásá-ból, az Executivében megszerzett magának. És a kiváló angol-zsidó kriminálista ügyvéd kimutatta, hogy a meggyilkoltban talált golyó beleillik az ő revolverébe. Innen került ki azután az a gyanu, hogy Arlosoroffné is me-lehet gyanúsítani a gyilkosság elkövetésével. Az ügyész tiltakozott a bizonyítás ellen a vizsgálóbíró viszont a további az irányu nyo-mozást is elrendelte. Közben a védelem azt is igazolta, hogy az özeveg, még öt emberre mutatott rá, hogy őket véli a gyilkosoknak, egyszerűen vallomása ingadozó.

Rendkívül érdekes és a galuti zsidóságot okvetlenül érdekelni fogja, hogy miképen folyt le Mose Sertok kihallgatása. Ez a lelkes Hiszadruthista nem akart úgy megskizdni val-lomására, amint itt szokásos.

Tekintettel arra, hogy Sertok, saját be-vallása szerint, nem hisz Istenségben, nem akart az Istenne megskizdni, hanem levele kalapját, holott itt kalaphan szoktak esküdni és — becsületére esküdött.

Itt tarunk tehát. Sertok, mint az Execu-tive tagja, feltétlenül respektálni tartozik a zsidóság tételes törvényeit és az egész világ tradícióitól zsidóságának állatkozna kellene az ellen, hogy ilyen emberek kezébe legyen leteve az újféltés nagy műve.

Érdekes és örömmel tapasztalható, hogy Tel-Aviv városra, dacára annak, hogy lakos-sága vegyesen vallásos és vallástalan, a leg-halározottabban elléti az ilyen vezéreket és a Hiszadruth uralmát minden vonalon lámadja és ellenzi.

Az Arlosoroff gyilkosság tehát még min-dég forrongásban tartja a lelkeket és nem tudni, hogy ez a szomorú ügy, hova fajulhat. Az bizonyos, hogy politikai lökét nem tudak végerényesen kovácsolni belébe, csak meg kellene már végre találni az igazi gyilkosokat.

HIREK

„Nepünk” cikkeinek utónyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Éntek: Tebeth 25, január 12.

Szombat: Tebeth 26, január 13.

Heli szidra: חמ"א

Heli háftóra: חמ"א חמ"ב חמ"ג

Roschodes bents: מרבתן דהחש

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.38

gyertyagyújtás 4.41

istentisztelet kezdete 4.45

Szombat befejezése 5.48

Roschodes: שש"ז Szerdán, január 17-én

Felhívjuk előfizetőinket, különösen azokat, kiket inkasszánsatuknak nem áll mód-jában felkeresni, hogy hátralekös előfizet-éseket számunkra haladéktalanul bekülden-i szíveskedjenek. Külföldi előfizetőink nemzet-közi postautalványon küldhetik be hátralé-kaikat. — Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz munkánkban támogatassanak bennünket, hogy lapunk továbbra is teljesíthesse hivatását és hogy akadálytalanul küldhessük a jövőben is címükre lapunkat. A „NEPÜNK” kiadó-hivatala.

— 130.000 személynek vizsgálják fe-lüli az állampolgárságát Németországban Berlin. A német birodalmi belügyminiszterium rendelete értelmében felülvizsgálják a német állampolgárok polgárjogait és hozzávetőleges számitás szerint mintegy 130.000 személynek és családjának válik ezzel kétségessé német állampolgársága.

— Nyomorognak a német-zsidó me-nekültek Franciaországban. A Manchester Guardian" Charles R. Buxton, ismertevű szociológus tollából megdöbbenő adatok kö-zöl a németországi zsidó menekültek francia országi viszonyairól. E szeri t jelenleg 30.000 zsidó menekült él francia földön, akik közül csak igen kevesen kaptak Párisban és a jó-dékean munkát. Nagy részük rokonai és jó-barátai támogatására szorul, de körülbelül 10.000-re tehető azoknak száma, akik kö-jel-könyságra vannak utalva. Sajnos azonban csak 5.000-en részülnek nyilvános segélyben, míg a többiek a legnagyobb nyomorban élnek. A cikkrő ugyan megállapítja, hogy a francia kormány jóakarattal kezeli a német menekül-teket, de ennek dacára a felhozott eszközök nem elegendőek az emigránsok közötti pusztító rendkívül nagy nyomor likvidálására — Buxton felhívást intéz az angol zsidósághoz, minthogy az emigráns invázió elkerülte mind eddig Angliát, hogy a legnagyobb erőfeszít-ések árán is hozzák fel a szükséges pénz összeget, a Franciaországban élő emigráns zsidóság segélyezésére, hogy megóvják őket a teljes lezüléstől.

— Elégett egy széfertóra. A Teresva melletti V. Kriva zsidó hitközséget súlyos szerencsétlenség érte az elmúlt héten. Péntek este az ünnepi ima után mindenki elhagyta már a templomot, anélkül, hogy az égő gyertyákat kioltották volna. E vigyázatlanság kö-vetkeztében az Oren-Hakodesch lángra kapott az égő gyertyákól és a benne lévő egyetlen Széfertóra a tűz martaléka lett. A tűz lángjait egy fiatal gyermek vette észre és noha fel-lármázta az egész hitközséget, a Tórateker-cset nem sikerült megmenteni a pusztulástól. A tűz lokalizálása után a vizsgálat megállapí-totta, hogy mindössze csak 2 Parschoth (Breschilth és Vajtra) estek a tűz áldozatai. Csodálatosképen az Oren-Hakodesch csak igen kevésről rongálódott meg. Az elégett Tóra-kereset a legközelebbi hétfőn nagy gyász-ünnepség közepette a tarasval főrabbi hespedje mellett temették el. — Nem érdeketlen meg-jegyezni, hogy a krivai hitközség mintegy 15 évvel ezelőtől ugyanilyen okok miatt földig leégett. (I. B. T.)

— Transjordánia megnyitja kapuit a zsidó bevándorlás előtt. Hirt adunk már arról, hogy a transjordániai parlament leszavazta azt a törvényjavaslatot, melynek értelmében zsidók nem vásárolhatnak földet Trans-jordániában. A legújabb híradások most arról számolnak be, hogy Transjordánia egyik leg-előkelőbb és legnagyobb törzsének vezetője, Mátkał Pache, felhívással fordult a zsidóság-hoz, amelyben bevándorlásra szólítja fel őket. Az emir egymaga 200.000 dunam termőföld felett rendelkezik. Felhívásában arra utal, hogy a transjordániai nép, rendkívül vendégzerető és íárt karokkal várják a zsidó bevándorlást is, amely számukra csak előnyöket biztosíth it. A felhívás nagy felléniést kellett egész Palesztinában is, mert közudomása, hogy Mátkał Pache, egyik legkomolyabb tényezője a trans-jordániai politikai életnek és szavának döntő súlya van. Emlíésre méltó, hogy maga a mufti is hozzákezdett a földvásárlásokhoz és ren-dkívül olcsó áron vásárolja össze a földeket a törpebirtokosoktól, természetesen nem azért, hogy magának megtartsa, hanem, hogy csengő drága aranyért tovább adja majd a zsidók-nak.

— Bombát dobtak két zsidó áruház-ra Posen-ben. Posen. A poseni tartomány ban a z s i d ó k elleni izgatás és a bojkott-propaganda az elmúlt héten súlyos excessu-sokban robbant ki. Nemzetszocialista Ifj k Posenben bombát dobtak két zsidó nagyáru-házra, amelynek szerencsére nem voltak katasztrófái eredményei. A robbanás során egy kereskedő és vevő szenvedett súlyos sér-üléseket. A rendőrség nagy apárlással indít-olta meg a nyomozást és már több letartó-ztatást fogantatosított.

— A Hiszadruth vörös lobogó alatt akarta chanuka alkalmával a telawivi zsidó iskolás gyermekeket felvonultatni. Tel-Avivban az idén elmaradtak az összes iskolák gyermekeinek chanukai felvonulását. Ez évben Dizengoff telawivi polgármester be-tiltotta azokat és pedig azért, mert a Hisz-druth, amely nem volt eddig megelégedve a cionista iskolákkal, tul vallásos voltuk miatt, új iskolákat állított fel. Ezen iskolák vezetőitől a Hiszadruth Szuchnot azt kívánja, hogy gyer-meiket vörös lobogóval vonjanak fel. Ez ellen azonban Telaviv városi tanács ülésein Dávid Pinkész a Mizrachi bank igazgatója erőlesen állástfoglalt és lámadia a Hiszadruthot, hogy a Tóra helyett — Marxot akarják tanítani az iskolákban és ez volt a céljuk a külön iskolák felállításával is. Beszédében talpraesett és konkrét formában mutatott rá konkrétumokkal, hogy inkább zsinfessék be a rendes évi iskolai felvonulással, mivel a vör-sös lobogó alatt felvonuló iskolásgyermekek bajt okozhatnak és ártatlan gyermekek vére eshet áldozatul a zsidó Hiszadruth machináci-óinak. Dizengoff támogatja a felszólalást és nagy szótöbbséggel elfogadta azon javaslatot, hogy az ez évi, máskor oly szépen sikerült, zsidó chanukai felvonulás elmaradjon.

A Mizrachi és az Aguda tárgyalásai. Varsóból jelentik: A Mizrachi világszer-vezet részéről fontos tárgyalások folynak Rav Fischmann vezetése mellett, a varsói Aguda vezetőségével. Mindkét világszervezet vezetői komoly mérlegelés tárgyává teszik, hogy ho-gyan tudnak a világ zsidóságának vallásos ré-monstrációkat rendezni. Szá nos zsidó ház ablakait bozúzták és több büzbombát dobtak el. A nyilaskeresz-tes hullágnak behatoltak a vendéglőbe, mindenütt ve-rekedéseket provokáltak, majd midőn a büzbombá-tasa a tetőikre hagott, elmenekültek. A rendőrség ed-dig 10 letartóztatást fogantatosított.

— Sokolow tárgyalásai a lengyel Mizrachi vezetőkkel. Varsó. — A lengyel zsidó sejtő arról számol be, hogy Sokolow lengyelországi tartózkodása során megkereste a Mizrachi vezetőit és az tárgyalási során arra kérte őket, hogy ellenléki magatartásu kal nyihítsák a jelenlegi executivával szem-ben, melynek ellenében ő is különböző kon-cessziókat helyezett kiadásba. Amint értesül-tünk a Mizrachi vezetői ezután is csak arra az álláspontra helyezkedtek, hogy ezzel az executivával semmi szín alatt nem működnek együtt és köveleik az Actions Comité mi-előbbi összehívását egy új executive megvá-lasztása céljából, amely biztosítani fogja a Mizrachi összes vallásos követeléseit.

— „Január 1-óta zsidómentes a német sajtó”. Ezzel a jelszóval köszöntik a német lapok a január 1-én életbelépett új sajtóörvényit, amelynek értelmében elől az időponttól fogva csak az lehat német uságr-író, aki a sajtó illetékes felügyeleti kamará-jába fel van véve. Nem árja származásu személyek csak az eszben lehetnek tagjai az újságríró kamarának, amennyiben a világhá-boru alatt a fronton küzdöttek, vagy akinek apjuk vagy gyermekük a háboruban elesett. Egyébként zsidók, illetve nem árják csak zsidó lapoknál működhetnek.

— Német kinövésék Tel-Avivban. Tel avivi lapok panaszkodnak, hogy körülbelül 3000 főnyi német bevándorló egészen német-nyelvű jzilletet akar adni a városnak. Nagyon hángosak, mindent lekritizálnak, sőt kényszerítik a kereskedőket, hogy nemtől szolgálják ki őket. Ortodox lapok pedig még furcsább dolgot jelentenek. A Németországból küzölt szélső neológok be akarnak rendezni orgonás és vegyes énekkaru Istentiszteletet. Sőt az egyik lapudósító beszélget egy fiatal leányval, aki egy berlini reformtemplomban (ahol ludva-levőleg a fíma vasárnapon van) énekesző volt és elmondta a hirlapironak, hogy azt hiszi, nonszokóra folytathatja tevékenységét Tel-Avivban; mindenesetre különböző neki, hogy illt a vasárnapot átéltek — szombatra.

— Felgyújtották és megrongálták a jasi-i zsinagógát. Jasi. — Eddig még ismeretlen teltesek éjnek idején felgyújtották a jasi-i „Kantarschi” zsinagógát, miután a első berendezést teljesen összerombolták. A kirendelt tűzoltók képtelenek voltak a tüzet eloltani, mivel a teltesek a zsinagoga falalt petroleummal kenték be. A Tó ateker-seken kívül, amelyekben csodálatosképen nem esett kár, minden elpusztult. A rendőrség ugyan azonnal megindította a nyomozást, de eddig a vizsgálát nem vezetett eredményre.

— Venizelos ugródeszkának használja az antiszemilizmust. Szalonki. — Venizelos, volt görög miniszterelnök, a görög ellenléki bírók vezére, beszégetést folytatott egy szalonki zsidó lap főszerkesztőjével, aki azt kijelentette, hogy melyen fájtalja, hogy pártjának a zsidósággal szemben való viszonra, az utóbbi időben rosszabbodott. Amidőn Venizelos figyelmét felhívta arra, hogy különösen a szalonki pártja folytat agressz-zív antiszemita politikát, uij nyilatkozott, hogy maga részéről elléti a zsidóellenes excessuokat, kijelentéte azonban, hogy pártjának szabadságot adott a választá-sok során, a politikai iskikra megválasztásának tekintetében ezért lehat illetélt lenn kell tartania. Jellemző azonban Venizelos készintő politikájára, hogy egy volt zsidó képviselő nyílt levelét, amelyben kategorikusan felszólította, hogy válaszoljon arra a kérdésre, hogy helyesli-e az antiszemilizmust, vagy nem? — egyáltalán nem válaszolt.

— A kubai zsidóság segélykiáltása. Havana. A havani ai zsidó hitközség vezető-sége memorandummal fordult a washingtoni lengyel követséghez, amelyben kéri, hogy a lengyel kormány a kubai zovargásokra és az állandóan megismétlődő zsidóellenes excessu-sokra való tekintettel vélje meg a kubai zsi-dóságot, akik többszörre lengyel állampolgárok. A lengyel követség még nem adott válaszl a a kubai zsidóság memorandumára.

— A magyar nyilaskeresztesek antiszemita kilengései Budapest. — Zalaegerszeg-n és Zalaúvén az emultásban a nyilaskeresztes antiszemita csoportok eles zsidóellenes demonstrációkat rendeztek. Szá nos zsidó ház ablakait bozúzták és több büzbombát dobtak el. A nyilaskeresz-tes hullágnak behatoltak a vendéglőbe, mindenütt ve-rekedéseket provokáltak, majd midőn a büzbombá-tasa a tetőikre hagott, elmenekültek. A rendőrség ed-dig 10 letartóztatást fogantatosított.

— Sokolow tárgyalásai a lengyel Mizrachi vezetőkkel. Varsó. — A lengyel zsidó sejtő arról számol be, hogy Sokolow lengyelországi tartózkodása során megkereste a Mizrachi vezetőit és az tárgyalási során arra kérte őket, hogy ellenléki magatartásu kal nyihítsák a jelenlegi executivával szem-ben, melynek ellenében ő is különböző kon-cessziókat helyezett kiadásba. Amint értesül-tünk a Mizrachi vezetői ezután is csak arra az álláspontra helyezkedtek, hogy ezzel az executivával semmi szín alatt nem működnek együtt és köveleik az Actions Comité mi-előbbi összehívását egy új executive megvá-lasztása céljából, amely biztosítani fogja a Mizrachi összes vallásos követeléseit.

RÖVID HIREK

PRÁGA. — A hilleristák által meggyilkolt Lessing professzor emlékére Lessing-házat építenek Prágában. Az építési költség felhívásán többek között Einstein, Romain Rolland és Blahk is aláírta. — Dr. Nachum Goldmann, a Népszövetség mellett működő zsidó bizottság elnöke, hosszabb beszéget tartott a cseh kltúrminiszterrel a zsidók aktuális problémáiról.

RÓMA. — Hivatalos személyiségek jelenléte mellett folyt le a napokban a római rabbi szeminárium megváltása. — Az olaszországi hírközlések a napokban újranyeltek dr. Angelo Sacerdoti, Róma főrabbi 48. évi évfordulóját ünnepelve.

NEWYORK. Az amerikai Joint felhívást intézett a zsidó közvéleményhez 1 200 000 dollár felhívást felhozása érdekében a szűkségekben szenvedő német zsidó gyermekek segélyezésére számára.

JERUSALEM. M. I. Elliot, Palesztina főügyésze, aki nemrég egy antiszemitizmussal szembe fordított sulyosan megbeszélte, a napokban meghalt. — A jeruzsálemi héber egyetem vezetősége meghívott 9 elítélt német zsidó egyetemi tanárt és most dolgozót ki azon tervekkel, hogy miképpen lehetne őket állandó tanárokként alkalmazni.

VARSÓ. A lengyelországi összes zsidó szervezetek vezetői elhatározták, hogy a legközelebbi parlamenti választáson önálló listán indulnak. — Mivel a zsidó képviselői az elmúlt heten nagy interpellációkat tartott az állami költségvetéséről, melynek során állami szubvenciót kért a „Gemilus Chesed” számára. — Németországból 110 árvegyermek érkezett a rapokban Kattowitzba, akiknek szülei a „nemzeti forradalom” során meghaltak, meggyilkolták, vagy öngyilkosságot követtek el. — A Lausenneből visszatért lengyel delegáció információja szerint, a mekkéül német zsidók segélyezésére összegegyűlt állapot felemeltek 10 millió dollárra. — A varsói zsidó öngyűlölet 300 lakóra ehégsztrájkba kezdett, mert a városi tanács egy Bialystok mellélti kis helységbe akarja őket áttelepíteni.

LONDON. — Londonban újabb felvetődött az Uganda-terv, mivel a mekkéül német zsidókat akarják oda telepíteni.

BUCURESTI. Múlt héten zajlott le a regáli cionisták kongressza 189 delegátsnak a részvételével, amelyen Philip Rosensteint választották meg elnöké. — A romániai zsidó ifjúság képviselői bukaresti szék helyett egy zsidó ifjúsági föderációt hívtak életre az antiszemitizmus elleni küzdelem programjával. Ez az eset, hogy a cionista és nemcionista zsidó ifjúság Romániában közös platformra lépjen.

HAMBURG. A német ügyvédszövetség ill meglaróli kongressza módosította az alapzabályait és kizárt legúj sorából mintegy 3000 német ügyvédet. — Dr. Karl Melchior, a Warburg & Co társulajdonosa, meghalt. Egyike volt Németország legnevesebb közgazdászának. Ennek idején a versailles békeszerződés német delegációjában ő is részt vett.

FRANKFURT. Megirtuk, hogy dr. Max Dienemann Offenbach förábbit a rendőrség védőrizetbe helyezte és egy közeli internálótáborba szállította. A förábbit, a legújabb híradások szerint, már szabadlábra helyezték.

BERLIN. — A német bankok elhatározták, hogy a zsidóknál levő kölcsönöket a legközelebbi időben visszavonják. — A legújabb rendelet szerint az összes iskolás gyermekek, így a zsidók is, kötelesek a tanárokat „Heil Hitler” köszöntéssel üdvözölni. — Ruth Kreuder Steingerg amerikai nő, Luxemburgba utazott édesanyja meglátogatására és közben értenie kellett Németország egy részét is. Amint a vonat a birodalom területére bejutott, az SA embereket letartóztatták és rémhírterjesztés miatt 42 havi fegyházra ítélték. — A zsidó hírközléség fél segélyakciója érdekében meglaróli gyűlésen SA. egyenruhás nemzetiszocialisták is résztvettek. Az ülésen több ezer mártát jegyzetek az akció céljaira. — Az összes német lapok foglalkoznak azonnal, hogy a német hajózárszágoknak milyen óriási veszteségek vannak a németellenes bojkottmozgalmából kifolyólag és megállapítják egyben, hogy New Yorkban a legrosszabb a bojkott. — A nyomdász szövetség felhívást intézett a miniszterium, amely kéri az elnökséget, hogy közöljék nyomdászajúkkal, hogy a jövőben naplátraikon a zsidó ünnepnapokat ne ünneplenek fel.

PÁRIS. — Arnold Zweig a világhírű zsidó író egy interjú során kijelentette, hogy rövidesen Palesztinába költözik.

MOSZKVA. — A moszkvai szem klinika vezetőjűl a hírneves zsidó szemész professzor, dr. Averbuchot neveztek ki.

KAIRO. — A belügyminiszterium, a német konzul interpellációja elkövetésére a Monck nevű zsidó újság legutóbbi számát, mivel az sértegette a hitlerist.

AMSZTERDAM. „Mechazike Hedes” név alatt egy keleti zsidó hírközléség létesült Amsterdamban. A hírközléség szellemi vezetője S. Halperin förábbit. A hírközléség önálló Talmud Tóra iskolát nyitott.

BRESZLÓ. Dr. Koebner egyetemi tanár, a jeruzsálemi héber egyetem meglivta professzorának A tanár elfogadta a meghívást és rövidesen Palesztinába utazik.

SZALONIKI. — A városi tanács a zsidó lakóknak intézmények szubvencióját 650 000 drachmáról, 300 000 drachmára szűkítette le. A zsidó hírközléség tiltakozott a zsidó lakóit intézményeket ért átadás ellen.

Zsidó mártírium a német internálótáborokban. London. — A „Manchester Guardian” megdöbbentő adatokat közöl egy kiszabadult internált németországi fogoly elbeszélése alapján a brandenburgi internálótábor 20 zsidó foglyának mártíriumáról. A zsidó internáltak kénytelenek a legnehezebb és legciacsonyabbrendű munkákat végezni, nem kapnak rendesen enni, csak azt dobják számukra oda, amit a többi foglyok meghagynak. A zsidó foglyokat hatóságval szállítják az ebédhez és úgy kell ennük egy tából, hogy sem villát, sem kanalat nem szabad érintenünk. A zsidókat kényszerítik, hogy egymást verjék. Az egyik ór, akkor tiltó ékeket, ha későn fekszenek le, a másik ha korán. A zsidó internáltak létele rosszabb a halálnál. Amint Berlinből hivatalosan jelentik 1933 júliusától szeptemberig 140 külföldi zsidót utasítottak ki az országból. És ezt nevezik rémhírterjesztésnek.

Cionista nem lehet a kommunista párt tagja. Amsterdam. — A napokban folyt le Amsterdamban a németalföldi cionista szövetség 34 évi értekezése E. Bernstein elnökelele, aki meglivó beszédében aktívabb politikát követelt Argilától a manórium meglivóítása körül. Az ország belpolitikájában szponziónál a holland cionisták teljes semlegességét követik. Minden cionistának jogában áll ahhoz a politikai párttal csatlakozni, amely neki legjobban megfelel, kivéve a kommunista pártot, mert a harmadik internacionála a palesztinai zsidó nemzeti öntudat elcsúszása. — Ennek meglivóelében a szervezet egyik tagja, aki a kommunista pártba lépett, a szövetség elnöke többséggel kizárta tagjai sorából.

Jobboldaltól — baloldaltól. Genf. Az az idő, midőn a demokratikus Svájc nem ismerde a zsidókérdeket, még nincs messze. Ma azonban már az egész Svájcban intenzív antiszemita propaganda folyik. A döntő lökést a parlamenti választások adták meg és noha egyelőre még csak elméleti síkon mozog, nem lehet tudni, hogy mikor válik fájdalmas gyakorlattá. Az igazság a jobboldali sajtótól egészen a baloldali lapokig folyik az ismeri szisztema szerint. A jobboldali „zsidó botcsavart” témája, míg a baloldali „korrupt zsidó nagytöke” vágja a fejszéjét. A „Neue Schweiz”, a középistály szócsové, cikkel ír a vörös internacionála ellen és így természetesen a zsidóira lyukad ki: — „Nem a zsidók ellen folyik a harc, hanem a nemzetzetközi zsidó szemellen ellen, amely romboló befolyását beleviszti a közgazdaságba, politikába, művészetbe, irodalomba és vallásba egyaránt.” A szociáldemokrata „Volksrecht” ezzel szemben Hitler uralomra kerüléséért a zsidókat, illetve a zsidó nagytökéket vádolja. Hitler csak úgy tudott uralomra kerülni, hogy a nagytöke óriási összegekkel támogatta, amelyben jelentős részt kért magának a zsidó nagytöke is. Inkább Hitler tűnik el a zsidó nagytökek, hogy reabszorbasszágba tudják dönteni a munkaszászítást. Sajnos azonban Svájcban nincsen egyelőre egy öntudatos zsidó nemzeti érzelmi tömeg, amely ellen-súlyozni tudná a fékevesztett antiszemita sajtó-igazolást.

Egy olasz hang a németországi antiszemizmusról. Róma. — A „Regime Fascista” olasz hivatalos lap újévi cikkében foglalkozik a németországi helyzettel és összehasonlítást tesz a fasizmus és a hillerizmus között. A hivatalos lap meglivóelítja, hogy a kettő meglivóel elterjedésétől, mert az olasz fasizmus többek között nem ismeri a nemzeti, faj és vallási elnyomást, amelyre a hillerizmus elsősorban bazirozik. A Regime Fascista élesen elítéli a német kormány zsidóellenes politikáját és kereszténytelensé elárzásait.

Az angol hadsereg büszke zsidó katonáira. A brit hadsereg Mekkabens zsidó légiója a közelmúlt napokban nagygyűlést tartott Londonban, amelyen résztvettek a volt zsidó frontarcosok is. Az ülést Cohen zsidó őrnagy vezette le. Sir Kenry Bruce admirális, az angol hadsereg nevében többek között a következőket mondotta kitüntetéllé magukat. 50 000 férfi állott fegyverben, akik közül 2500 an hősi halált hettek az angol birodalom védelmében. Ezek a számok is tenuszógi tesznek a zsidó katonák teljesítménye mellett és Anglia büszke is a zsidó katonáira. — Így beszélnek Angliában, de Németországban más-képpen felelnek ki köszönetükkel a zsidó frontarcosokkal szemben. Beárják őket az internálótáborokba vagy legjobban esetében a közmegevelésnek dobják őket oda.

ZSIDÓ HUMOR ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

Halálmegvetés
Egy ajrach a fukar füveköl asztalánál ebédelte. Leveshust tálatlak s az ajrach másé két-vegygyl vette ki egyik darabot a másik után a tából. Azt mondta neki a mérgelődő füveköl: — Ajrach, ne egyél annyit, aki annyit fal, menthetetlen gyomorbejt szerez s meg kell halnia. Az ajrach egy pillanatra szünetet tartott a falásban, aztán a kezét földelve, így szólt a füvekölhöz: — Légy gondozója szegény, árvaságra jutó családomnak. A jó svivedre bízom a feleségemmel és a gyermekeimmel. És tovább falatozott rendületlenül, halálmegvetéssel.

A „chemi saje”
A leglipikusabb „saje”, vagyis rabbinikus kérdés paródiája a következőben van megörökítve a zsidó humor annalesében: A chemi iszonyos sulyos kérdéssel fordul a rabbihoz: A leányom libanyakét töltött szombalon, a nyakát bevarrta és a varrából maradt egy darab cérnára. Ezzel a cérnával reávertt egy lesett gombot egy párnahuzatra. Szabad-e ezen a párnán aludni a „három hétkben”, amikor tudvalevőleg minden husos dolog élvezete tilos.

Az egyszerű bolond
Egy zsidó vándorkoldust a pészach gabona felügyelőveléltélt bízta meg az őrlető malomban. Azt cselekedte, hogy mások kosarából kiszedte a gabonát s a maga kosarába rakta át. Végre azt mondta neki a malmos: — Mit csinálsz te itt? Az így válaszolt: — En bolond vagyok. — Hát akkor mért nem szeded ki a magad kosarából a gaborát s mért nem rakod azt át a más kosarába? — Mert én egy egyszerű bolond vagyok, — felelt az ajrach — ha azt fenném, amit te mondasz: dupla bolond lennék. A malmos fölkacagott s futni engedte a vándorkoldust.

Mi a különbség
A kutnai R. Mózes Áron ereje főképp abban rejlett, hogy minden magyarazatot szét tudott szedni és megludott cáfolni. Egyszer összekérült a guri R. Jicchok Meirrel. Ez előadta legújabb meglivóelátatit, amaz pedig sorra szétzedte. — Most mondja meg, — szölt R. Jicchok Meir, — mi lesz a különbség kettőnk közt a tulvilágon? — Hogy-hogy? — csodálkozott R. Mose Áron. — Egyszerű, — felelt R. Jicchok Meir. — Ha majd engem az égi Irodus elé idéznek és kérdik tőlem: Foglalkoztál a Tórával? azt felelem: igen és elmondom egyik magyarazatomat. Ha pedig Isten meglivóelja fejlegésemet, beismerem: természetesen, hogy a Mindenható jobban ismeri a Tórát, mint egy mulandó ember. Te pedig, ha a tulvilágon iteleire hívnek és kérdik tőled: Foglalkoztál a Tórával? azt fogod felelni: „Mondjon Isten valami Tóramagyarazatot és én azonnal szétzedem és meglivóelom...”

A dollár és a petach-ikkval pénz
Az amerikai bankszűnet ideje alatt történt, hogy egy amerikai zsidó vett valamit Petach-Tikvában és odaadott a boltosnak egy öt dolláros. A boltos meglivóelgálta és látja, hogy jó pénz, de nincs rajta a petachikkvai polgármester pecsétje. (Ebben a kolóniában ugyanis helyi pénz van forgalomban, a jámbor polgármester aláírásával.) A boltos visszazadja a pénzt: „kérek petachikkvai bankót.” Az amerikai magyarazni igyekszik, hogy elvégre az Egyesült Államok is ország, nemcsak Petach-Tikva. Hiába volt minden. Csak Tel-Avivban tudta az amerikai a bankót beváltani. (Ez még akkor történt, amikor a dollár nem mozdult meg.)

VI. évf. 3. sz.

Oradea, 5694 Sevát 3, 1934 január 19

NÉPÜNK

KERESZTŐSÉG ÉS KIADÓRIVATAL: ORADEA Székhely: Iosif Vulcan No. 4. Telefon: 440

ZSIDÓ HETILAP Főzerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belföldön: Egész évre hítközlésnek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 250 Lei. Külföldön: 4-2 Dollár, Kc. 120-40. P. 25-15, S. 30-20, Dinár 200-180.

Zsidó csapás

Nem tudunk szordinásan írni erről a kérdéstről. Ha nincsenek józan-elátású zsidó szülők, ha a tanítók hangja is pusztába eszszó lett, ha már senkinek sem tudja feltartóztatni a szomorú folyamatot, akkor legalább a sajtó, a zsidó sajtó álljon elő intő szóval és kiáltson oda az összes zsidó gazfickóknak, kik ezen csapás okozói, hogy pusztulnotok kell.

Igen gazfickók és nem is tudunk enyhébb kifejezést találni ezekre a mindenfélre és mindenkitől elrugaszkodott kölykökre, akik a mai vészterhes atmoszférában sem török másan a fejüket, minthogy dicszérában sem állják a zsidó tömegeket. Azok a törpe világmegvaldók, elszedítelt kerge legyek, akik a kommunista jelszavok légyfogópapírján uergölnek és — sajnos — az arzénos papír nem csak az ő életüket teszi tönkre, hanem a többi zsidóké is.

Az osztrálopattal kapcsolatban természetesen fokozottabb ellenőrzés alá kerültek az összes szélsőséges mozgalmak. Mi mindég azt kiáltottuk, hogy ne csak a szélsőbóli, hanem a szélsőjobb is fékezze meg. Most sem mondatunk egyebet, minthogy, amikor a vasgárdát feloszlatják, kérgessék szűjjel a kommunista sejtetek is. És nem úgy csinálunk beüle „zsidó ügyet”, ahogy eddig szokásos volt. Azt fogjatták uccad során, hogy „szegény zsidó fiukat bevittek a rendőrségre”, vagy „szegény gyerekeket meglivóeltek”. Nos hát új és merész hangon, de őszintén és szűbből kiáltjuk oda a hatóságoknak, fenytésék meg őket, mert nem érdemelnek jobbat. Nem csak azért, mert kommunisták, hanem azért, mert zsidók. Mert ezzel kiprovovalják a vasgárdát és egyéb zsidóellenes szövetkezők létesítését, mert ezáltal zsidó milliók életét meglivóelik meg.

És a zsidó szűllőkhöz szölvünk, akik rosszul feljogott könyörületből asztaluknál zabáltatták és ficsur módra öltöztetik czekek a gazfickókat, hogy kérgessék el őket házúkból és ne istápolják őket — rosszul értelmezett szűbbi szeretetből. Mert nem szabad meglivóelni a kiagyót keblünkön és amikor — valljuk be nyiltan — az elfogott kommunista agitátorok nagy része zsidó, akkor nekünk kell lenni az elsőnek, akik nem azonosítjuk magunkat velük, mert ha igen: hogy — minden zsidó kommunista. Azt, hogy ez nem így van, csak úgy tudjuk elérni, ha jennen kiáltjuk: uvárto esz horó mikrbecho. Verd ki a gonoszt körödből. Te zsidó szűllő, kérgesd el melled ezeket a zsidó ellenségeket, mert nem a vasgárda az első ellenség, hanem fad és linyod, akik „meglivóelők” szerepében beletárlják meglivóel a zsidóellenes vasgárdista szervezkedés.

Tagadjunk meg velük minden közösséget, ha nekik nem szent a zsidó társadalom java és boldogulása a mai hillerista világban, amikor életünk, fővünk, boldogulásunk egy hajszálon függ. Akkor ne zsidó gazfickók vegyék elő azt a kést, amely az évkönyv hajszálat is kettészeli, hogy szűllő,

családja és az egész zsidóság velük pusztuljon. Ha azt akarjuk, hogy felemeljünk jár...

Németország lemond gyarmatairól, ha megkapja a palesztinai mandátumot

Múlt számunkban meglivóel, hogy Hitler tárgyalásokat folytatott az arab nacionalista vezetőkkel, hogy támogassák őt a palesztinai mandátum megszerzésében. Mint most Berlinből értesültünk ebben az ügyben komoly fordulat állott be, amennyiben a léten egy arab nacionalista delegáció érkezett Berlinbe és a tárgyalások során komoly ígéretet lettek Hit-

Örök téma...

A satumarei harc nem ül el — az el nem foglalt rabbiszék miatt

Múlt heti számunkban részletesen kööltük a satumarei választás eredményét, amely után rövid néhány nap után észlelni lehetett, hogy a harc nem ül el. A két szembenálló tábor, amelyről múlt heti számunkban részletesen foglalkoztunk, már letette volna a harci bárdot, amennyiben a szétmári harcok, alfája és omegeja, a förábbit szék beütése, illetőleg annak Teitelbaum Joel careit förábbit által történendő elfoglalása meglivóelint volna. Tekintettel arra, hogy ennek a kérdésnek jegyében történt az új vezetőség beiktatása, első dolguk volt, hogy a már másfél év óta a másik rezsim által is felajánlott rabbiszéklet, a careit förábbit, de facto foglalja is el és már a közelebbi hetekben installálta magát. Ezt annál is inkább meglivóelte volna, mert hiszen mindenkor az volt a legfontosabb kívánsága, hogy a hírközlés vezetősége olyanból álljon, kik őt feltételezhetőleg feljogott kedélyek továbbra se nyugodjanak meg és így a két tábor között, az annyira óhajtott és vért béke csak nem akar bekövetkezni. Ellenben fokozza a tüzet még az is, hogy a careit förábbit vejt, ha a careit förábbit eljöveteleéhez költöten is, az új vezetőség ros-bevesszűnek választotta. Megértették tehát egyidejűleg az is, hogyha a förábbit szék beütése körül hercehurcák nem ülnek el az a bázis, amely adótt az új rezsimnek ahoz, hogy minden kivívja a győzelmet, — meglivóel és tová-

hassunk embertársaink között, akkor meg kell tagadnunk a közösséggel ezzel a zsidó átokkal: a zsidó kommunista gazfickókkal!

Múlt számunkban meglivóel, hogy Hitler tárgyalásokat folytatott az arab nacionalista vezetőkkel, hogy támogassák őt a palesztinai mandátum megszerzésében. Mint most Berlinből értesültünk ebben az ügyben komoly fordulat állott be, amennyiben a léten egy arab nacionalista delegáció érkezett Berlinbe és a tárgyalások során komoly ígéretet lettek Hit-

Az Orth. Központi Iroda büne...

is számolni kell nekik azzal a körülménnyel, hogy „személyi kérdések” miatt a másik tábor, mely törvénytelenül lett elmozdítva, nem nyugszik bele a vereségbe és módot fog keresni arra, hogy a győzelmet „kérdésessé tegye. Egész Romániában és még inkább Erdélyben elterjedt az az alaposan meglivóelolható animozitás, amelyet sikerült a Központi Irodának ezzel az ügygel és a többi hítközléségi ügyeknél vállalt szerepével, kivívnia magának. Örök időtűg joggal szemére veheti az erdélyi zsidóság a Központi Iroda vezetőségének, hogy amig alapszabályait szerint és a józan ész diktálta irányelvek alapján, csakis az összes zsidóság érdekében működhetett volna, addig a gyakorlatban nem tett és nem tesz egyebet, mint kis klikkek uszáját hordozza és csupán az egyesek saját kicsinyes, önző érdekeit szolgálja. Párturaimi célok szolgálatába szegődött és még „jóindulata semlegességével” meg igyekszik segíteni a hítközléség pártarcain, hanem éppen ellenkezőleg, teljesen önszegődött egyoldalúan, legfőbbnyire a közösség érdekei ellen is, hogy tudatosan is ártson csak azért, hogy „hatalmi” szavával és még meglivóel befolyásával, vélt érdekelt ij módon meglivóelise.

Természetesnek kell vegye a Központi Iroda vezetősége ezek után, hogy az erdélyi zsidóság széles rétegei nagyfokú bizalmatlansággal viseltessenek irányában, nem tudják elfogadni elvül azt, hogy egy Iroda pártok szolgája legyen és az eredménye ennek az, hogy a Központi Iroda intézményét mai összedűllésében rossznak és korhadtnak találja. A vezetőséget pedig nem elég ráfermetnek arra, hogy a hivatása szerint „békébiros” legyen, ne pedig a pártok közötti harc túlzója.

Dacára annak, hogy az Iroda vezetősége szívesen látja a satumarei harcok lyetenként való fordulását, a satumarei zsidó körleusokban mindkét fronton meg a józan belátás és jövőbelátás, amely azt diktálja nekünk, hogy minden áron keressék egy-között a békés meglivóelés útját. Az elcsoport részéről ij. Ketter Mór bank.